

звернення чи особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, які повинні розглянути ці звернення та дати обґрунтовану відповідь у встановлений законодавством термін [1].

Відповідно до ч. 3 ст. 55 Конституції України, законодавець фактично використовує поняття петиція де вказується, що кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а відповідно до ч. 4 ст. 55 Конституції України, кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ або до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [1].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що законодавство України не містить такого терміну, як «петиція», а заміноє його терміном «звернення», що відображено у ст. 55 Конституції України. Проте, враховуючи прагнення мови законодавства до більш чітких і точних визначень, вважаємо за доцільне використання терміну «петиція».

Список використаних джерел:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Советский энциклопедический словарь / [гл. ред. А. М. Прохоров]. — 3-е изд. — М. : Сов. энциклопедия, 1985. — 1600 с.
3. Російсько-український словник наукової термінології : суспільні науки / [уклад. Й. Ф. Андерш та ін.]. — К. : Наук. думка, 1994. — 600 с.
4. Энциклопедический юридический словарь / [под общ. ред. В. Е. Крутских]. — 2-е изд. — М. : ИНФРА-М, 1999. — 368 с.
5. Словарь русского языка / [под ред. Н. Ю. Шведовой]. — 14-е изд. — М. : Рус. яз., 1983. — 816 с.
6. Словарь русского языка : в 4 т. / [под ред. А. П. Евгеньевой]. — 3-е изд. — М. : Русский язык, 1985-1988. — Т. 3: П-Р. — 1987. — 752 с.

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУДОВИХ ПРАВОТВОРЧИХ АКТІВ

Марченко Артем Анатолійович, здобувач кафедри історії держави та права Національної академії внутрішніх справ

Можливість здійснення судової правотворчості в Україні жваво обговорюється у вітчизняній юридичній літературі. Проте, на жаль, Закон України «Про судоустрій та статус суддів» [1] 2010 р. не наділив вищі судові інстанції чіткими правотворчими повноваженнями, а його автори не визначили чіткого ставлення стосовно судових правотворчих актів.

Адже саме судові правотворчі акти є результатами судової правотворчості. Поняття «правотворчі акти» є родовим щодо поняття «судових правотворчих актів», і загальні ознаки правотворчих актів притаманні судовим правотворчим актам. Притому вони володіють і специфічними видовими властивостями.

Розглядаючи судові правотворчі акти у значенні актів-документів, необхідно зазначити, що вони поряд із правозастосовними та інтерпретаційно-правовими актами є зовнішньо вираженими результатами відповідних типів юридичної діяльності судових органів та самостійними різновидами юридичних актів.

Загальними ознаками правотворчих актів - документів є вольовий характер, його зовнішнє вираження, спрямованість на породження юридичних наслідків. В той же час правотворчі акти характеризуються і тим, що вони приймаються лише спеціально-уповноваженими суб'єктами, завжди мають документальну форму, їх змістом є нормативно-правові приписи, які мають загальнообов'язковий та нормативний характер. Спеціальними ознаками судових правотворчих актів є їх прийняття уповноваженими судовими органами та оприлюднення в офіційних джерелах.

Таким чином, судовий правотворчий акт – це опублікований в офіційних виданнях результат волевиявлення спеціально уповноважених судових органів, що закріплює нормативно-правові приписи і має загальнообов'язковий характер.

Загальнообов'язковий характер судових правотворчих актів повинен фіксуватись у законодавстві. Наприклад, обов'язковість судових рішень відповідних судів впливає із законодавства таких правових систем

континентального права, як Албанія, Болгарія, Греція, Іспанія, Італія, Македонія, Німеччина, Польща, Португалія, Словенія, Хорватія, Чехія та ін.

Нормативно-правовий зміст судових правотворчих актів полягає у наявності в них загальних правил поведінки, що поширюють свою дію на невизначене коло осіб, а також не вичерпують дію фактом застосування.

В той же час, певні особливості судових правотворчих актів можна виявити за допомогою аналізу їх форми, змісту та структури. Судові правотворчі акти можуть набувати таких форм – судового нормативно-правового прецеденту та судового нормативно-правового акту.

Судові нормативно-правові прецеденти є результатами судової правотворчості, в яких фіксуються нормативно-правові приписи. Судові прецеденти, які містять правила-розуміння нормативних приписів, тобто виступають результатами правотлумачної діяльності судів, називаються у юридичній літературі судовими право тлумачними прецедентами [2, с. 13].

Судовий нормативно-правовий прецедент поряд із загальними рисами правотворчого акту володіє такими властивостями: приймається у процесуальній формі правосуддя – судочинства, носить казуальний характер, одночасно містить нормативно-правовий та індивідуальний припис, має складну структурну будову, поширює свою дію на наступні аналогічні справи.

Відтак, судовий нормативно-правовий прецедент – це оприлюднене в офіційних виданнях рішення суду у конкретній справі, що містить нормативно-правовий припис і поширює загальнообов'язковий характер в наступних аналогічних справах [3, с. 112-113].

Судові нормативно-правові акти є письмовими юридичними актами, що містять нормативно-правові приписи про організацію та порядок діяльності відповідних судових органів. Наприклад, Міжнародний Суд ООН, Суд Європейського Союзу, Європейський суд з прав людини, які функціонують на підставі прийнятих ними регламентів. В Україні прикладами судових нормативно-правових актів можуть бути регламент Конституційного суду, регламент Пленуму Верховного суду, положення про науково-консультативні ради при вищих судових інстанціях та ін.

Вищевказані судові нормативно-правові акти переважно визначають внутрішні правила діяльності відповідних судових органів і, як правило, приймаються у формі регламентів, а тому їх можна назвати судовими регламентарними актами.

На підставі проведеного аналізу, в основу якого покладено загальнотеоретичну конструкцію правотворчого акту, до судових правотворчих актів можна віднести судовий нормативно-правовий прецедент та судовий нормативно-правовий акт, які є результатами судової правотворчості. Важливим є їх відмежування від інших судових актів, що не містять нормативно-правових приписів і не мають загальнообов'язкового характеру. Значимим є і формування технології прийняття таких судових правотворчих актів та її закріплення у законодавстві України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про судочестві та статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>

1. Луць Л.А. Перспективи становлення судового прецеденту як джерела права України / Л.А. Луць // Вісник центру суддівський студій. – 2006. – № 6. – С. 9–15

3. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні / С. Шевчук. – К. : Реферат, 2007. – 640 с.

ВИЗНАННЯ НЕЗАКОННИМИ АКТИВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК САНКЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Іванова Таїсія Михайлівна, здобувач кафедри теорії та історії держави і права Національної академії внутрішніх справ

Конституція України від 28 червня 1996 року[1], Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року не лише наділяє органи місцевого самоврядування повноваженнями щодо вирішення питань місцевого значення, а також передбачає і відповідальність цих органів та їх посадових осіб за належний стан реалізації відповідних повноважень[2].